

Valg av tillitsvalgte i Utdanningsforbundet

– en veileder for medlemmer i styrer og valgkomiteer

Innhold

Forord	3	Kombinasjon av flere verv	6
Valgkomiteens oppgaver og ansvar	4	Valg av tillitsvalgte etter hovedavtalene	6
Formelle rammer for valgkomiteenes arbeid	5	Tema til vurdering og diskusjon	7
Kvoteringsregelen	6	Sammenslåing av fylkes- og lokallag	7
Forslags- og nominasjonsprosedyrer	6		

Foto: Stig Weston, iStock, Luth

Forord

Valg av tillitsvalgte handler om organisasjonsbygging for å videreutvikle Utdanningsforbundet som en sterk fagforening, profesjonsorganisasjon og viktig politisk samfunnsaktør. Målet er å rekruttere tillitsvalgte som er representanter for medlemmene og deres interesser.

Utdanningsforbundet er både en fagforening og profesjonsorganisasjon og har over 175 000 medlemmer. Det betyr at vi er Norges nest største fagforening. Vi organiserer medlemmer i hele utdanningssystemet, både studenter, yrkesaktive og pensjonister, unge og gamle, kvinner og menn og mennesker med minoritetsbakgrunn.

Valgkomiteene har et ansvar for å finne egnede kandidater til de ulike vervene – som representerer mangfoldet blant medlemmene.

Dette veiledningsheftet er ment som en hjelp til det viktige og spennende, men også krevende arbeidet valgkomiteene skal i gang med. Heftet tar opp ulike temaer som valgkomiteene oppfordres til å diskutere.

Utdanningsforbundet står i en situasjon der både fylkes- og lokallag skal slås sammen og nye styrever skal velges. Dette gjør at valgkomiteer flere steder vil møte ekstra utfordringer, slik at vurderinger knyttet til kultur, historie, kjennskap til medlemmer og organisering i tidligere fylkes- og lokallag tillegges spesiell vekt.

Lykke til med arbeidet!

April 2018

Steffen Handal
leder

Terje Skyvulstad
1. nestleder

Hege Valås
2. nestleder

Valgkomiteens oppgaver og ansvar

Valgkomiteen skal ha en fri og uavhengig stilling til det sittende styret. Likevel bør komiteen ta kontakt med styret for å få synspunkter om styrets arbeids- og ansvarsområde i tillegg til prosess og prosedyre for valgarbeidet. Noen fylkeslag har god erfaring med skolering av lokallagenes valgkomiteer.

Valgkomiteen skal jobbe fram forslag til det styret som i kommende årsmøteperiode skal lede laget.

Et politisk valgt styre skal fungere som et team som kan utfordre hverandre samtidig som det er viktig med gode samarbeidsrelasjoner.

Vervet som tillitsvalgt fordrer både engasjement, fagforeningsbevissthet og respekt for at en arbeider på tillit fra medlemmene.

Valgkomiteen har et overordnet ansvar for å ivareta kontinuitet, mangfold og rekruttering.

Det er viktig å involvere flest mulig medlemmer i forkant av valgene. Kurs og andre samlinger er aktuelle rekrutteringsarenaer for å finne kandidater. Selv om styremedlemmer stiller til gjenvalg, bør valgkomiteen sørge for forslag og innspill til andre aktuelle kandidater fra medlemmene.

Valgkomiteen bør ha en uformell samtale med aktuelle kandidater for å bli litt kjent. Det er valgkomiteens ansvar å sørge for at medlemmene blir gjort kjent med kandidatene og saker de er spesielt opptatt av.

Kandidater som stiller til gjenvalg må informeres dersom de ikke blir innstilt. Dette bør skje tett opp til offentliggjøringen av valgkomiteens innstilling forøvrig.

Rammebetingelsene for vervet til de tillitsvalgte er blant annet regulert av Utdanningsforbundets vedtekter, retningslinjer og vedtak i besluttede organer. Det er viktig at kandidatene må gjøres kjent med oppdraget og rammebetingelsene for vervet.

Det er utarbeidet retningslinjer som gir føringer for valgkomiteenes oppdrag. Dette gjelder særlig:

- [Retningslinjer for forslags- og nominasjonsprosedyre forut for landsmøtevalg](#)
- [Retningslinjer for sammensetning av landsmøte i Utdanningsforbundet](#)
- [Retningslinjer for årsmøter i fylkeslag – sammensetning, valg og valgreglement](#) (inkludert del for fylker som skal slås sammen)
- [Retningslinjer for årsmøter i lokallag – sammensetning, valg og valgreglement \(allmøte\)](#)
- [Retningslinjer for årsmøter i lokallag – sammensetning, valg og valgreglement \(delegatmøte\)](#)
- [Retningslinjer for tillitsvalgte etter hovedavtalene](#)

Alle retningslinjer er tilgjengelige på nettsidene, se «Retningslinjer for å regulere arbeidet i Utdanningsforbundet»: [www.uto.no/om-uto/vedtekter-strategier-og-retningslinjer/](http://www.uto.no/om-uto/vedtekter-strategier-og-retningslinjer/retningslinjer/)

Formelle rammer for valgkomiteenes arbeid

Utdanningsforbundets vedtekter regulerer arbeidet i valgkomiteen. §§ 36, 50 og 64, Valgkomité, beskriver generelt noe om ansvar, valgprosedyrer og sammensetning for de ulike nivåene.

§ 36 Valgkomité (landsplan/landsmøtet)

§ 36.1 Landsmøtet velger en valgkomité med 11 medlemmer, og med sammensetning i samsvar med gjeldende kvoteringsregler, jf. § 15.

§ 36.2 Valgkomiteen konstituerer seg selv og velger et arbeidsutvalg.

§ 36.3 Valgkomiteen har ansvar for å fremme forslag til alle valg på landsmøtet, med unntak av forslag til ny valgkomité.

§ 50 Valgkomité (fylkesnivå / fylkesplan / fylkeslag)

§ 50.1 Årsmøtet velger en valgkomité som har samme antall medlemmer som fylkesstyret, med fradrag av leder og nestleder, og er sammensatt i samsvar med gjeldende kvoteringsregler²¹, jf. § 15. Valgkomiteen konstituerer seg selv og velger et arbeidsutvalg.

footnote 21: Kvoteringsregler omfatter også leder og nestleder av valgkomiteen.

§ 50.2 Valgkomiteen har ansvar for å fremme forslag til alle valg på årsmøtet, med unntak av forslag til ny valgkomité.

§ 64 Valgkomité (kommunenivå / lokalplan / lokallag)

§ 64.1 Årsmøtet velger en valgkomité med minimum tre medlemmer. Valgkomiteen er sammensatt i samsvar med gjeldende kvoteringsregler, jf. § 15. Valgkomiteen konstituerer seg selv, eventuelt med et arbeidsutvalg.

§ 64.2 Valgkomiteen har ansvar for å fremme forslag til alle årsmøtevalg, inkludert valg i særmerter, med unntak av forslag til ny valgkomité (og revisor, sistnevnte bare dersom denne velges på årsmøte).

Merk: Det skal ikke lenger velges revisor i lokallagene. Det er fylkeslagene som har ansvar for lokallagenes regnskap og revisjon.

Vedtektene regulerer valgmøter slik:

§ 59 Valgmøte (kommunenivå / lokalplan / lokallag)

§ 59.1 I år med årsmøte i fylkeslaget skal det holdes valgmøte i tilknytning til årsmøtet i lokallaget. Sammensetning og frister er de samme som for ordinært årsmøte.

Følgende saker skal behandles:

§ 59.1.1 Saker som er satt opp på saklisten for fylkesårsmøtet.

§ 59.1.2 Valg av delegater til fylkesårsmøtet i samsvar med det tallet og den fordelingen som framkommer i melding fra fylkesstyret.

§ 59.1.3 Forslag til kandidater til fylkesstyret og til valgkomiteen i fylkeslaget.

§ 73 Valgmøter (arbeidsplassnivå)

§ 73.1 Valgmøter og andre klubbmøter som skal gjøre bindende vedtak, skal innkalles med minst to dagers varsel.

§ 73.2 Ordinære valgmøter i klubben avholdes hvert år innen 15. mai. Valg i klubben gjelder normalt for to år fra 1. august. Klubben kan velge en valgkomité, etter forslag fra klubbstyret. Valgkomiteer fremmer forslag til valg av tillitsvalgte og klubbstyre.

§ 73.3 Klubben kan foreslå delegater til fylkesårsmøte og kandidater til lokallagsstyre²⁶.

footnote 26: For Utdanningsforbundet Oslo: «lokallagsstyret» erstattes med «fylkesstyret».

Valg av tillitsvalgte er for øvrig omtalt i § 29 Landsmøtets oppgaver, § 45 Årsmøtets oppgaver (fylkesårsmøtet) og § 58 Årsmøtets oppgaver (lokallagsårsmøtet).

Kvoteringsregelen

I arbeidet med å finne kandidater gjelder blant andre § 15 Kvotering. Denne paragrafen skal sikre en kvinneandel på minst 50 prosent i alle valgte organisasjonsledd over klubbnivå. I tillegg regulerer paragrafen fordeling av verv mellom medlemsgruppene slik at ingen medlemsgruppe får flertall. Denne regelen gjelder på fylkes- og sentralt nivå.

Kvoteringsparagrafen regulerer også ledermedlemsrepresentasjon i sentralstyret, fylkesstyret og lokallagsstyret.

Representasjon og styresammensetninger bør for øvrig gjenspeile bredden og mangfoldet blant medlemmene. Se også avsnittet *Tema til vurdering og diskusjon*.

Forslags- og nominasjonsprosedyrer

Utdanningsforbundet har vedtektsfestet valgprosedyrer i forkant av valg (se paragrafene i forrige avsnitt).

Sentralstyret har vedtatt «[Retningslinjer for forslags- og nominasjonsprosedyrer](#)» i forkant av valg til landsmøtet. Her beskrives punktvis noen prinsipper for arbeidet som kan være retningsgivende for valgkomitéarbeidet på alle nivåer:

3.3 Valgkomiteen arbeider etter følgende prinsipper:

3.3.1 Under arbeidet med endelig innstilling er valgkomiteen bundet av gjeldende regler for kvotering (vedtektene § 15).

3.3.2 Valgkomiteen må ta hensyn til de nominasjonene som fylkeslagene har sendt inn, men har mandat til selv å finne fram til egnede kandidater.

3.3.3 I samtaler med aktuelle kandidater informerer valgkomiteen om at alle betingelser som for eksempel frikjøp, arbeidsoppgaver m.m., vedtas av det nyvalgte sentralstyret.

3.3.4 Det er et overordnet hensyn for valgkomiteen å sørge for at forslags- og nominasjonsprosessen som helhet er så åpen og demokratisk som mulig.

Kombinasjon av flere verv

Flere av Utdanningsforbundets tillitsvalgte innehar en kombinasjon av ulike verv. Dette kan i mange tilfeller vurderes som hensiktsmessig. Det kan enten være kombinasjon av tillitsverv regulert i hovedavtalene og organisasjonstillitsverv, eller flere typer organisasjonstillitsverv som er regulert i organisasjonens vedtekter.

Valg av tillitsvalgte etter hovedavtalene

Vedtektene har egne bestemmelser som regulerer valgkomiteenes arbeid med innstilling av kandidater til verv etter hovedavtalene:

§ 16 Tillitsvalgte etter hovedavtalene

§ 16.1 Tillitsvalgte etter hovedavtalene velges normalt av og blant medlemmene innenfor gjeldende avtaleområde ved den enkelte virksomhet (kommune, fylkeskommune, statsetat o.a.) og driftsenhet (arbeidsplass).

§ 16.2 Valg av tillitsvalgte etter hovedavtalene skjer i egne valg-møter innkalt av styret i lokallaget, fylkeslaget eller klubben. Valgmøtene arrangeres normalt i tilknytning til årsmøter i lokallag/fylkeslag eller i forbindelse med valg av klubbstyre. *Valgkomiteen er ansvarlig for innstilling etter forslag fra medlemmer på gjeldende avtaleområde.* [vår utheving]

§ 16.3 I særskilte tilfeller kan tillitsvalgte etter hovedavtalene utpekes av styret i lokallaget/ fylkeslaget eller av sentralstyret.

§ 16.4 Tillitsvalgte etter hovedavtalene velges for samme periode som organisasjonstillitsvalgte på samme nivå, så sant dette ikke er i strid med gjeldende hovedavtale.

§ 16.5 En tillitsvalgt etter kommunal hovedavtale skal til vanlig ha fulle rettigheter i fylkes- og lokallagsstyret. Andre tillitsvalgte etter hovedavtalene har til vanlig møte- og talerett i fellesstyret på sitt nivå. Tillitsvalgte etter hovedavtale på arbeidsplassnivå skal være klubbleder.

Se for øvrig «[Retningslinjer for Utdanningsforbundets tillitsvalgte etter hovedavtalene](#)».

Vedtektene regulerer hvilke tillitsvalgte etter hovedavtalene som skal velges på årsmøtene i henholdsvis lokal- og fylkeslaget, blant andre:

§ 45 Årsmøtets oppgaver (fylkeslaget)

45.1.6.2 Valg av tillitsvalgte etter hovedavtalene innenfor virksomheter på fylkesnivå [...].

§ 58 Årsmøtets oppgaver (lokalaget)

§ 58.1.6.2 Valg av tillitsvalgte etter hovedavtalene innenfor virksomheter på kommunenivå [...].

Valgkomiteene må gjøre seg kjent med de ulike hovedavtalebestemmelsene som regulerer «frikjøp» og øvrige rammer for disse vervene. Normalordningen er at den hovedtillitsvalgte er tillitsvalgt for alle ansatte i kommunen/ fylkeskommunen uansett sektor. I den sammenhengen viser vi også til hovedavtalen med KS, del B, § 3-3 h):

Arbeidstakerorganisasjoner med minst 30 medlemmer i vedkommende kommune/fylkeskommune har rett til å velge et utvalg av tillitsvalgte. Utvalg av tillitsvalgte bør som regel bestå av tre medlemmer. Utvalget kan etter avtale med arbeidsgiver holde sine møter i arbeidstiden, uten trekk i lønn.

Tema til vurdering og diskusjon

» Styrevervene i et helhetsperspektiv

Det er viktig at de ulike vervene i styret blir sett i sammenheng. I tillegg til kvoteringsreglene, bør valgkomiteen jobbe for å få en styresammensetning som representerer bredden og mangfoldet blant medlemmene. Ønske om mangfold (alder, minoritetsbakgrunn, geografi, erfaring og utdanning), må vurderes i sammenheng med den faglige og politiske kompetansen som organisasjonen trenger. Det er en styrke for Utdanningsforbundet at medlemmene identifiserer seg med organisasjonen, profesjonen og tillitsvalgte. Ønske om gjenvalg, betyr ikke at man automatisk vil bli innstilt av valgkomiteen.

» Kultur for gjenvalg, delt innstilling og motkandidater

§ 16 A Gjenvalg av tillitsvalgte

Styremedlemmer på fylkes- og sentralnivå kan ikke gjenvelges i samme verv dersom vedkommende har fungert i vervet i 12 år.

Det er viktig at en stor organisasjon som Utdanningsforbundet sørger for åpne valgprosesser. Vi må våge å tenke nytt når det gjelder kandidater.

Valgkomiteen bør motivere medlemmer til å stille til valg i god tid før valget. Alle medlemmer skal gis mulighet til å engasjere seg i valgprosessen. Valgkomiteen bør medvirke til en kultur som legitimerer forslag om motkandidater. Skulle det være uenighet i valgkomiteen, kan en delt innstilling bidra til en mer åpen debatt omkring kandidatene.

» Alder og erfaring

Valgkomiteen bør vurdere en sammensetning av styret der medlemmene har ulik erfaring og alder.

Landsmøtet i 2015 vedtok et innsatsområde som innebærer at arbeidet med å få bredt sammensatte styrever fra alle medlemsgrupper i alle ledd i organisasjonen skal styrkes.

Et annet innsatsområde er å synliggjøre mangfoldet blant medlemmene både når det gjelder utdanning, arbeidssted og tariffområde.

Landsmøtet 2015 vedtok også at arbeidet med å rekruttere og styrke fagforeningsbevisstheten hos unge medlemmer skal ha et særskilt fokus. Dette kan innebære at unge medlemmer skal motiveres og rekrutteres til tillitsverv.

Valgkomiteene må vurdere behovet for rekruttering og kontinuitet og ta hensyn til at tillitsvalgte med lite fagforeningserfaring kan ha nyttig kompetanse å tilføre i styret.

» Kulturelt mangfold

Organisasjonen må søke å speile mangfoldet blant medlemmene og det samfunnet vi lever i. Medlemmer med minoritetsbakgrunn bør oppfordres til å påta seg tillitsverv.

» Geografi

En styresammensetning som også ivaretar den geografiske faktoren by/bygd, øst/vest osv., handler bl.a. om å skape identitet og ivareta mangfoldet i medlemsmassen. For at medlemmer i distriktene lettere skal kunne påta seg verv, bør styret diskutere alternative arbeids- og møteformer.

Den digitale utviklingen åpner for flere muligheter på dette området. Dette bør også ses i sammenheng med rekruttering til tillitsverv blant medlemmer som er i ulike faser i livet.

» Ulike tariffområder

Utdanningsforbundets medlemmer, spesielt i medlemsgruppe barnehage, tilhører ulike tariffområder. Det kan være en fordel om styrets medlemmer har kjennskap til og erfaring fra de ulike tariffområdene.

Sammenslåing av fylkes- og lokallag

I februar 2018 behandlet representantskapet saken «Regionreformen og sammenslåing av fylkeslag – tilpasninger og overgangsordninger» (REP 5/18).

Når det gjelder lokallag er det ikke gjort sentrale vedtak om valg og sammensetning av styrever i forbindelse med sammenslåinger.

Om sammensetning av de nye styrene

Det kan være flere grunner til at det som en overgang er en fordel å ha med tillitsvalgte som kommer fra de respektive fylkes- og lokallagene i de nye styrene. Dette kan bidra til at historie, kultur og kjennskap til medlemmer og tillitsvalgte i de tidligere fylkes- og lokallagene blir formidlet og gitt plass i de nye styrene.

Det er ikke vedtatt føringer for sammensetning av nye styrever annet enn for leder og nestleder i fylkeslagene (REP 5/18).

Vedtak:

«1.c Leder og nestleder(e) skal komme fra hvert av de tidligere fylkeslagene. Dette innebærer at det som en overgangsordning velges to nestledere i Viken for årsmøteperioden 2019–2023. Det dispenseres fra vedtektenes § 47.2».

Om valgkomiteene

Et overordnet prinsipp som ble lagt til grunn da representantskapet behandlet saken, er at valg som er gjort av et besluttende organ blir stående ut perioden valgene gjelder for.

Valgkomiteene i fylkeslagene ble valgt på årsmøtene i 2015, og det er dermed like mange komiteer som det er fylkeslag som skal slås sammen. Det er vedtektsfestet i § 50.1 at valgkomiteen på fylkesnivå skal velge et arbeidsutvalg. Det vil være hensiktsmessig at valgkomiteene har et felles konstituerende møte, og deretter velger et arbeidsutvalg.

Valgkomiteene får et spesielt ansvar i forbindelse med sammenslåinger, ved at de berørte fylkes- og lokallagsstyrene får en sammensetning som skaper legitimitet i det nye laget.

Lokal- og fylkeslagene er i stor grad forskjellige i størrelse og medlemsgrupper. De har derfor ulike behov i valgprosessen og vil derfor i ulik grad kunne innfri forventningene som skisseres i denne veiledningen. Vi håper likevel at veilederen kan være til hjelp for styrever og valgkomiteer i arbeidet med å rekruttere tillitsvalgte.

kunnskap *kommer*
ikke av **seg selv**

UTDANNINGS
FORBUNDET

Utdanningsforbundet
Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo
tel +47 24 14 20 00
fax +47 24 14 21 00
utdanningsforbundet.no